

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: 8Bergen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: 8Bergen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗА БІЛЬШУ СПРАВНІСТЬ ПОМОЧИ БЕЗРОБІТНИМ

НЮ ЙОРК. — Гурт міських радних вніс проект, на основі якого ті власті, що дають поміч безробітним, прискорювали б подагоджування прохань про підмоги. Бо дотепер так було, що прохання мусів не раз чекати тижнями на відповідь, чи дістане поміч, чи ні. А цього непотрібно, говорять радні. Бо коли чоловік потребує помочи, то треба йому її зараз дати; а коли ні, то треба прохання відкинути. На основі нового проекту прохання про поміч дотичні власті мали б порішувати впродовж одного тижня.

ВІДКИНУЛИ ПРОХАННЯ ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ ПІДМОГ.

ОЛБАНІ. Прохання ньюйорського посадики Ля Гвардії, щоб стейтова легіслатура ухвалила нових 12 мільонів доларів на безробіття, стейтський сенат відкинув на тій основі, що неможливо населення обкладати більшими податками; а податки є єдиним способом, яким можна ті гроші роздобути.

ВІДЧИТ ПРО БЕРЕТЕЙСЬКИЙ МИР.

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі по полудні відбувся заходом 10-го відділу ОДВУ в салі У. Н. Дому при 6 вул. відчит про берестейський мир. Відчит дав ред. „Націоналіста”, В. Душник, який використав до цієї важкої теми не тільки українські матеріали, але також чужинські. Відчит був солісно оброблений і по тім вивязалася широка дискусія. Д-р Л. Мишуга завважив, що берестейський мир є блискучою сторінкою в українській історії і ми повинні серед себе пам'ятати про нього та підготовляти до нового „берестейського миру”; д-р Демидчук сказав, що п. Душник приготував поважну працю про берестейський мир англійською мовою, яку одобрили професори Колумбійського університету, де п. Душник студіює. Д-р Демидчук піддав гадку, щоб зложити фонд на видання цієї праці. Присутні одобрили цю гадку і зложено на салі \$55 на ту ціль, а \$40 декларовано. Людей було біля три сотки. На відчиті головував Е. Ляхович.

ЛОВИ НА ШПИГУНІВ.

НЮ ЙОРК. — Американська поліція зловила трьох німешких шпигунів, а серед них одну жінку. Вони старалися видобути американські військові тайни відносно розбудови флоту. Серед арештованих є 27-літній студент, Румпріх, який провадив цю шпигунською шайкою. Поліція твердить, що ці шпигуни виявили в своїй роботі велику наївність і поводитись як дітваци. Все таки поліція шукає ще двох їхніх спільників.

ВИСОКІ ПЛАТНІ ПЕРЕШКОДОЮ В БУДОВАХ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська бюджетова комісія заявила, що тому, що департамент праці наложив великі ціни на саму працю, не можливо розпочати ріжних будівель, які є в плані заряду міста Ню Йорку. Тих праць є на 60 мільонів доларів. Але вони здержані, бо за обчисленнями вони мусіли б закінчитися банкрутством, якби їх оплачувано тими цінами, які наложив департамент праці. Бюджетова комісія скаргилася, що таке підвищення цін фактично приносить шкоду робітникам, бо спиняє роботи, а через те робітники тратьають шідком працю.

„ЛІТАЮЧІ ФОРТЕЦІ” ПОВЕРНУЛИСЬ НАЗАД.

ВАШИНГТОН. — Шість американських бомбових літаків, що їх звуть „літаючими фортецями”, повернулись назад до Америки, довершивши приязні відвідини полуднево американських країв. Вони пролетіли 12,000 миль дороги.

МАТИ І СІН ПОЦОВНИЛИ САМОГУБСТВО.

НЮ ЙОРК. — 47-літня мати, Молі Внш, і її 21-літній син рішили внаслідок матеріальних злиднів відібрати собі життя отруєю. Те рішення вони виконали і випили отрую. Мати померла, а син в останній хвилі ослаблення закликав поліцію і його ще живого відвезли до шпиталю, де він бореться за смертю.

ПРИГОДА В ОПЕРІ.

НЮ ЙОРК. — Минулої п'ятниці сталася в опері світової слави оперовому співакові Мартінелії прикра пригода. В часі, коли він виконував трудну арію в опері Аїда, почув великі болю в шлунку. Та, не переважаючи співу, він поволі підсувався до лаштунків і, сховавшись за них, відразу зімлів. Спустили куртину. Публика не знала, що сталося. Та рівночасно з тим дирекція зателефонувала по іншого співака, Ягеля, щоби безпременно прийняв його заступити. Ягель прийняв і з 19-хвилинною перервою вистава в Метрополитан Опері продовжалась успішно до кінця.

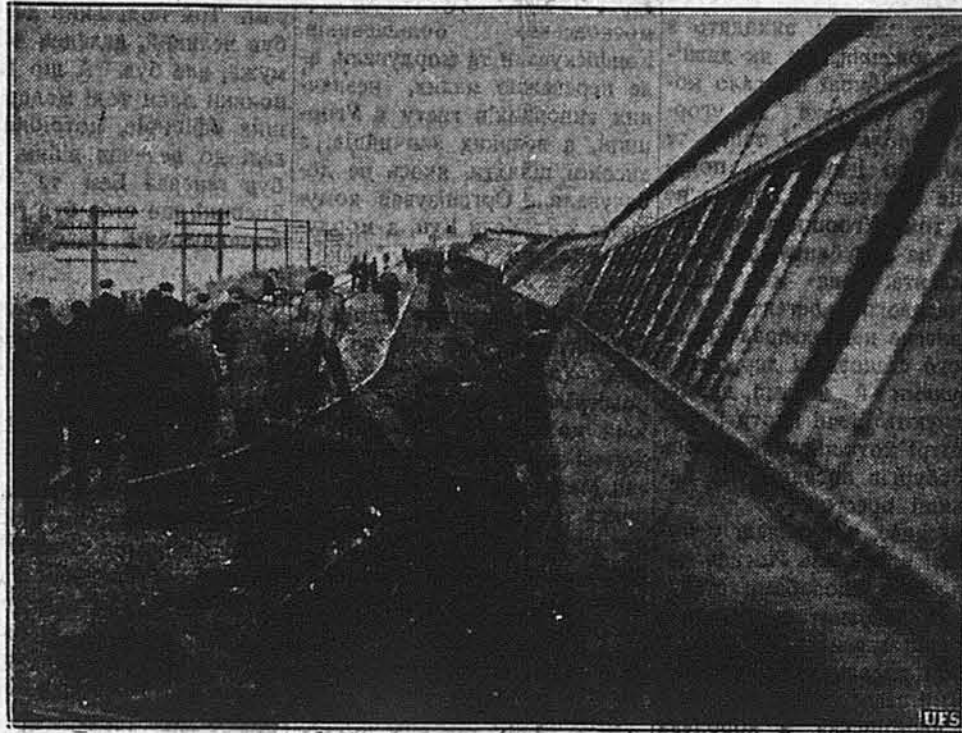
ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПІДДЕРЖКИ ПАРОХІЯЛЬНИХ ШКІЛ.

АТЛАНТИК СІТІ. — Зібрані на нарадах учителі запро-тестували проти плану уряду, щоб давати підмоги всім американським школам, включаючи парохіальні. Вчителі говорили, що це противиться духові „відлучення церкви від держави”.

ХОЧУТЬ ПЛАНОВАНОГО ЗБЕРІГАННЯ ЗДОРОВ'Я.

ВАШИНГТОН. — Комісія публічного здоров'я опублікувала доклад, у якому говорить, що смертність серед убогих класів Америки є досить висока. Також є дуже поширені недуги, які потягають за собою величезні втрати. Супроти цього комісія поручає, щоб уряд уложив якусь загальнонаціональну програму зберігання суспільного здоров'я.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЯК ВАНТАЖНИЙ САМОХІД ЗУДАРИВСЯ З ПОЇЗДОМ.

Поспільний поїзд залізниці Вобаш, що їхав до Ст. Луїса, ударився коло стації Ворт, у стейті Ілінойс, з вантажним авто. Шофер цього авто згинув на місці, а поїзд вилетів з шин, причому покалічилися кількадесят пасажирів. Дорогові поліцаї, що перші приїхали на місце катастрофи, розбивали прикладами від револьверів шибки у вікнах поїзду, щоб з нього добути пасажирів.

З ЧОРНОЇ ІСТОРІЇ АМЕРИКИ.

Нюйорська поліція зловила одного з найнебезпечніших бандитів, Колявекія. Його поліційні агенти „накрили” так несподівано, що він не міг зробити вжитку до свого револьвера. Та пізніше Колявекію зняли і, запровадивши поліцаїв до свого дому, віддав їм свій великий арсенал, зложений з кількох револьверів, машинкових крісів, газових бомб і бомбометів. Також признався до п'ятих грабіжів ріжних банків. — В нюйорській бібліотеці на 42 вулиці, один з присутніх учасників, Френкель, розвалив іншому чоловікові сокирою голову. Покищо причина неусталена. — В Гобокені, Н. Дж., безробітний Скутеларо пробив ножем на смерть касієра міського допомогового бюро, Барка, в часі сварки про допомогу.

ЧОРТ УБИВ ІРОДА.

В Барановичах розігралася трагічна подія. В часі Різдва Свят ходила по домах група людей з колядою та вертепом, в якому виступали ріжні традиційні типи, як Ірод, чорт і т. п. Під впливом алькоголю поспівали чорт (Олександр Середя) з Іродом (Іваном Лавреновом) і почав з ним бійку, в часі якої пробив ножем у серце свого противника. Душогуба і двох інших членів вертепу арештовано.

КОМУНІСТИ НА БУКОВИНІ.

В Чернівцях поліція арештувала 22 молодих жидів і жидівок під час комуністичної наради, причому в домівці знайшла багато комуністичних друку.

ВІДЕНЬ ВИМИРАЄ.

Австрійська статистика вказує дальший сильний спадок числа уродин у Відні. В листопаді м. р. на 2,075 випадків смерті занотовано тільки 744 народини.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗМІНЯЄ ІМІГРАЦІЙНИЙ ЗАКОН.

Уряд Бразилії назначив комісію для перестудіювання іміграційного питання та припорушення нових законів у справі іміграції. Причиною цього було відкриття, що до Бразилії приїхало багато людей незаконно. Цікава річ, що ці незаконності виявилися, коли іміграційний уряд рішився депортувати 800 до 1,000 жидівських імігрантів назад до Європи. Колиж уряд взяв на увагу, яке вражіння може цей крок викликати в чужих державах, депортацію припинено, а натовомі рішено зробити ревізію іміграційних законів. Депортацію припинено на 60 днів і в міжчасі сподіваються уложити новий іміграційний закон.

Питання ніпонецької іміграції буде одним з найтяжчих завдань для комісії. На основі угоди між стейтом Сан Павльо і Токіо до Бразилії приїждило 12,000 ніпонецьких імігрантів річно аж до 1934 року. Згодом піднесено це число до 20,000. До Бразилії приїхало таким робом колом 200,000 ніпонців. Більшість з них поселилися в Сан Павльо, інші в долині ріки Амазонки.

ЧИ НІС ДЛЯ ТАБАКИ, ЧИ ТАБАКА ДЛЯ НОСА?

На залізничній стації в Сокалі зажадав інж. Б. білету їзди до двірця Львів-Підзамче. Говорив по українськи, маючи до цього повне право. На це якийсь молодий урядник відповів, що української мови не розуміє і спитав кілька разів: „доконд пан едзе”, дістаючи очевидно українську відповідь. Скінчилося на тім, що інж. Б. мусів попросити якого пасажиря, щоб купив для нього бажаний білет. Повідомлений про цей інцидент начальник стації здвигнув тільки плечима. Так обслуговують залізничні функціонари своїх пасажирів на території з перевагою українського населення.

ЗГИНУВ НА ШИБЕНИЦІ.

У Судбурі (Канада), згинув на шибениці Тома Порнома-ренко, засуджений за вбивство детектива Дейвідсона ще в липні минулого року, котрий приловив його разом із другим бандитом, поляком Грейдом, при крадіжці авта.

ЗНАЙШЛИ ПАЛАТУ КОРОЛЯ ФЕАКІВ.

В околиці острова Схерія (давніше Корфу) падали недавно великі дощі, що підняли терен, який осунувся, відкриваючи руїни якогось старинного міста. Вчені здогадуються, що це руїни старовинної резиденції Алькіноя, короля феаків, про які згадуються в „Одисей” Гомера. Руїни стінці короля Алькіноя, де відпочивав Одисей під час свого повороту знід Трої, гляда-ли віддавна археологи і ці руїни лишилися досі нерозв'язаною загадкою. Здогадувалися тільки, що Одисей висів на західному побережжі Корфу, де повинно знаходитися місто, одначе досі не попали на ніякі руїни і тому залишилася думка, що згадана в „Одисей” корольська палата на Корфу була поетичною фантазією. Аж тепер дощі причинилися до відкриття давно гляданих руїн.

ЛЬВИ РОЗДЕРЛИ ПРИСМІРНИКА.

В мадярській місцевості Уй-перс в околиці Печу пописувався мандричний цирк своїми львами. Коли присмирник знайшовся в залізній клітці з львами й почав уставляти їх до пописів, один лев кинувся на нього і запустив свої зуби в його шию. Два інші льви пішли за його прикладом і теж кинулися на присмирника. Серед публіки настав жахливий переполох. Кілька чоловіків дали кільканадцять револьверових стрілів і вбили всіх розярених звірів. Із клітки добули вже тільки пошматоване тіло присмирника.

УКРАЇНА В НОВІЙ, НАДЗВИЧАЙНО СЕНЗАЦІЙНІЙ СОВЕТСЬКІЙ „ЧИСТЦІ”

МОСКВА. — Виявляється, що між найбільшими і найвизначнішими советськими головами були такі, що бажали відірвати Україну від зв'язку з ССРС і допомогти їй стати самостійною державою. Таке виходить з акту обвинувачення, виготовленого головним советським прокуратором, на підставі якого судитимуть тепер 21 бувших советських найвизначніших державних мужів і провідників. Крім цього судитимуть їх за шпигунство, за допомогу чужим державам у поваленні советської влади і за розбір Советів, а далі за те, що хотіли знищити комунізм, а на його місце настановити наново владу капіталізму і буржуазії.

ХТО Є МІЖ ПІДСУДНИМИ?

Нема сумніву, що цей судовий процес, що зачнеться в середу, буде найбільш сензаційним з усіх, які досі відбувалися в Москві. Вистарчить зазначити, що на лаві підсудних опинилися такі бушми великани як Риков, бувший советський прем'єр; Микома Бухарин, довголітній редактор советської урядової газети „Ізвестія” і найкращий советський теоретик; а далі Г. Ягода, бувший комісар транспорту, відомий особливо за своєї кривавої діяльності як голова чекістської організації (ОГПУ). Між підсудними бачимо також бувшого голову советської України, Раковського; українця Григорія Гринька, що був комісаром фінансів; М. Крестинського, що був правою рукою комісара справ закордонних Лівінова; Желенського, бувшого голову споживчих кооператив; Розенгольця, бувшого комісара заграничної торгівлі; М. Чернова, бувшого комісара хліборобства; і їм подібних. Всі вони тепер „зрадники” і „вороги народу”, що були на чужій службі.

НАДЗВИЧАЙНА НОВИНА.

Цілковитою новістю буде на тім процесі те, що судитимуть найвизначніших лікарів і закидуватимуть їм, що то вони причинилися до смерті російського письменника Максима Горького, що, як відомо, був віддавна хворий на сухоти, а помер 18-го червня 1936 р. на запаленні легенів. Тепер акт обвинувачення каже, що замордували Горького, великого о-боронця Советів, такі лікарі як Л. Левін, бувший голова Кремльського Шпиталю; д-р Казаков, також голова великої клініки; та професор Плетнев, відомий спеціаліст від серцевих хворіб. Усім їм закидають, що це вони замордували при лікуванні ще й Вячеслава Менжинського, бувшого голову Чека, і Куйбишева, голову першої советської п'ятилітки.

НАСЛІДКИ ЧИСТКИ.

МОСКВА. — Советська „Правда” стверджує, що є великі недомогання в комунікації. Поїзди правильно не курсують. Спізняються. Нема дисципліни серед залізничного персоналу. А все те тому, що „чистки” винищили дуже багато людей, що знали професію. Та проте „Правда” визнає, що дальших чисток, кажучи, що ще є багато „троцькістів”, що скриваються.

ДІМ ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛЬШІ.

ВАРШАВА. — Заложено угольний камінь під будову величавого дому, який буде зватися „Домом Заграничної Польщі імені Йосифа Пілсудського”. Свято відбулося з великою парадом. У промовах підкреслено, що цей будинок має бути символом „злуки і духового та ідейного об'єднання всіх поляків, що живуть поза границями Польщі”.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОЛЯК — ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Один з директорів Фордової автомобільної компанії, що є з походження поляком, віднісся через свого американського адвоката до одного з польських адвокатів у Варшаві з пропозицією, щоб виготовив фундаційний акт, який уможливив би надання стипендій, що будуть призначені для уможовнення і науки найспієбніших дітей-підкидків. Цей американський поляк, що складає тепер велику суму грошей на ту фундацію, називався в старім краю Іван Стинчневський. Сам був підкидком, а виїмігрував до Злучених Держав тому 30 років. Тут доробився значного майна і добився визначного становища. Першу науку побирав у Варшаві, в пристановищі для підкидків.

В АВСТРІЇ НЕСПОКІЙ.

ВІДЕНЬ. — Канцлер Шушніг і кардинал Інцер заявили публічно, що Австрія є й останеться самостійною державою. Та нацисти не звертають великої уваги на ті заяви, а намагаються при помочі ріжних демонстрацій дати до пізнання, що Німеччина й Австрія є одним і тим самим краєм. Особливо активними є нацисти в Граці, столиці Стирії, й звідтам треба надіятися кожної хвилі ріжних несподіванок.

ПРОТИ ПОЛІТИКУЮЧИХ ЖІНОК.

ЛОНДОН. — Лорд Страболі, що говорив у Гайд Парку до 2,000 робітників, зазначив, що з англійською заграничною політикою є тепер дуже зле тому, що в неї мацають свої пальці ріжні пані-аристократки. До них він зачислив леді Мюрел Чемберлейн, вдову по бувшій прем'єрній міністрів, і посолку леді Астор. Казав, що леді Чемберлейн говорила недавно з Мусолінем, а це для таких дам з „со-саеті” великий „здобуток”, коли слухають підхлібні слова з боку таких диктаторів як Мусоліні. І не дивися, що коли такі дами, що товчуться по світі, вертаються до Англії, то вживають своїх впливів, щоб баламутити англійську заграничну політику, яку тепер ведуть пані, що сходяться на го-вірку до дому пані Астор.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЩО ЗБРОЄННЯ?

На правильній тижневій конференції з представниками преси, що відбуваються кожної п'ятниці, президент Рузвельт виступив з замітною заявою про одну з найважливіших kwestій біжучої американської політики, а саме про нові морські зброєння.

Не зважаючи на те, що з різних боків у краю підносилися голоси критики проти думки президента про потребу видання майже біліона доларів на будову нових військових кораблів, президент дав обстоює свою думку, що таких кораблів треба. Коли його критиковано за те, що він хоче будувати великі військові кораблі, котрі, як кажуть противники плану, вже перестаріли як військовий засіб, президент дає стоїть при своїм, що такі кораблі ще далі є головною складовою частиною модерної військової флотії. Коли інші противники його плану казали, що такі великі військові кораблі це передвісник зачипна, а не оборонна зброя, та на тій основі домагалися від президента виразної заяви, проти кого ця зачипна зброя має бути звернена, то президент теж досить виразно признає цей аргумент, називаючи великі військові кораблі найкращим оборонним і зачипним засобом. Він каже, що, не зважаючи на преріжні вигоди, що нібито мали знищити перевагу великих військових кораблів, ці кораблі всетаки мають у морським бою перевагу.

Коли того самого дня в комітеті палати послів для морських справ адмірал Кук підтвердив становище президента щодо ваги великих військових кораблів і спеціально зменшував значіння літаків у боротьбі з цими кораблями, а в комітеті палати послів для військових справ рівночасно дискутувало над проектом закону, на основі котрого президент мав би дістати на випадок війни необмежену владу над усім бизнесовим життям краю, то треба сказати, що край має право домагатися від уряду вияснення, проти кого властиво лагодяться ці всі військові приготування.

Того самого дня стався ще один факт, котрий назверх не має нічого спільного з попередніми, але може бути подекуди виясненням для тамтих фактів. На приказ саме американського уряду американський амбасадор у японській столиці, Токіо, предложив японському уряду ноту, в котрій американський уряд робить японський уряд відповідальним за шкоди, які можуть понести американські інтереси від японських збройних сил у Китаю. Цим американський уряд відкинув домагання японського уряду, щоб американці покинули військову смугу в Китаю, а замість цього домагається від Японії захорони для американців у Китаю. Нота, як кажуть газети, стилізована рішучим тоном, і як така вона легко може поставити американський уряд перед рішенням важливих питань на випадок, як японський уряд, без огляду на те, які він обіцянки дасть у тій справі, не буде респектувати американських інтересів у Китаю.

ТОРГУЮТЬ ЗАКАРПАТСЬКОЮ
УКРАЇНОЮ

I.

В перших днях лютого ц. р. приїхав у гості до Польщі мадярський регент, адмірал Горті. Цікавий то собі адмірал, бо Угорщина ніякої флотії не має. Але він задержав і титул і навіть адміральський мундур, так, як уживав їх тоді, коли ще існувала австрійсько-угорська флотія. Крім того і всі давні австрійсько-угорські ордені задержав і носить їх на грудях, хоч ані поляки ані чехи таких давніх орденів не носять.

Однак мадяри виходять з того заложення, що як давніше перед війною існувало королівство угорське й угорський король так і тепер те королівство існує, хоч поки що це означеного короля не має. І тому Угорщина, хоч виглядає на республіку, не має і президента. Вона має лише "тимчасового" "регента", а є ним власне цей адмірал Горті.

Цього становища держиться він руками й ногами, дарма, що існують різні партії і групи, котрі хотіли б такі когось з Габсбургів посадити на мадярський престол.

Ось живе, наприклад, у Будапешті архієпископ Йосиф, котрий усіми способами старається підлабузнитися мадярам, щоб лиш власне його на той престол посадили. І старається всіми засобами бувши цісаря австрійського, а королеву угорську Зиту, щоб її сина Оттона покликали на цей престол. Мадяри певно це зробили, коли не противились тому державі давньої антанті та Чехословаччині. Бо покищо Мадяри при кожній нагоді зазначає, що вона є монархією, а не республікою, і що лише в тім характері має на своєму чолі "регента". Ось так Горті вже 20-тий рік панує над мадярами як справжній цар. Він відомий з того, що після на шибеницю немало мадярських комуністів підчас їх ліквідації в 1919 році, а ще перед тим і кількох моряків, хорватів, і то саме перед ліквідацією австрійсько-угорської монархії в 1918 році. Тоді власне вибух був на кількох військових кораблях, що стояли в однім дельматійським заливі, бунт моряків. Бунт придушено, військовий суд засудив кількох винуватців на смерть,

а начальник командир австрійської флотії, Горті, потвердив той присуд. Іх повісили саме перед самим розвалом австрійсько-угорської держави і перед визволенням хорватів з мадярсько-австрійської неволі.

Як бачимо, з сумною маркою "вешателя" вступив Горті у нові, повоєнні відносини. На його щастя, знеохочений невдачами угорський міністр Каролі уступив, а владу в державі віддав комуністам, котрі зараз почали газдувати на взір московських большевиків. Конфіскували та мордували, але переважно малих, незначних винуватців гнети в Угорщині, а великих злочинців, з високої шляхти, якось не добачували... Організував комуністів жид Беля Кун, а мордував головно Самуелі, також жид.

Горті організував відпир та переміг. Беля Кун утік до Москви (де вже мабуть його розстрілено), а Самуелі, втікаючи до Австрії, сам собі по дорозі заповняв смерть. Ось так Мадяри опинились у руках таких, як Горті, без участі робучих мас в активній політиці. Ті маси ще від кінця минулого століття боролися за загальне голосування до парламенту. Ще в 1905 р. іменував Франц Йосиф одного свого генерала "homo regius" (муж довіря короля), що мав перевести ту реформу. Та це йому не вдалось, а надворними інтригами у Відні повелося мадярській шляхті полишити все по старому.

Прийшло до світової війни. Провідник мадярів, гр. Тіса, був проти неї. Він знав, що сь, чи так, мадяри на ній не виграють. Саме перед переворотом Тісу, вбили, а Угорщину при закінченні договору в Тріаноні пообтинано з усіх боків.

І Польща, була мабуть однією державою, що того договору не підписала і не ратифікувала. Цим вона позначала собі навіки Мадярищину, котра вже в найближчій 1920 році, коли большевики вже до Варшави доходили, післала Польщі 22 мільйони патронів на допомогу. А була тоді для Польщі ситуація дуже критична,

бо Чехословаччина не хотіла тоді перепустити через свою територію муніції для Польщі, висланої з Франції.

Така поміч мадярів у тяжких хвилях Польщі глибоко запала в серця поляків і ще раз ствердила правду польської співанки:

"Венгер, поляк — два братанкі,
Як до шаблі так до шланкі".

А братерство по шаблі було вже між обома народами таке, а саме підчас мадярської революції проти Австрії в 1849 р. Тоді то поспішила громадка поляків на Мадярищину та організували там польський легіон на поміч мадярам. Той польський легіон не був великим, заледви 4 тисячі мужа, але був. А що більше: поляки дали тоді мадярам вищих офіцерів, потрібних взагалі до ведення війни. Таким був генерал Бем та генерал Висоцький, що став був головнокомандуючим мадярської армії.

Плян поляків був ясний: помогти мадярам до цілковитої державної самостійності, а потім при їх допомозі викликати повстання в самій Польщі проти "заборців".

Ту небезпечку зрозумів добре цар Микола I. І тому то вислав свою армію під генералом Паскевичем (українцем з роду) на Мадярищину і цей до трьох місяців усмирив мадярський "мятеж". Австрійці головних командантів мадярської армії

вивішали, а польські генерали втекли до Туреччини, де генерал Бем навіть у "турка перемінував".

Та всеж такі почуття братерства зброї осталося між поляками і мадярами і надалі, а тепер раптом заманифестувалося на чисто політичній полі.

Гостина регента Гортія у Польщі має без усякого сумніву глибоке політичне значіння.

Прийняття його було дуже торжественне; промови на бенкеті у Кракові, виголошені президентом Мосцішким і регентом, були незвичайно дружні. Та саму справу порушували на конференціях в чотири очі між польським міністром закордонних справ Беком і угорським міністром закордонних справ, Косією.

У чім суть цієї справи?

По світовій війні опинилися Польща і Мадярищина в двох противних таборах.

Польща зістала самостійною державою, і то, як пишуть навіть деякі поляки, навіть "перенасиченою", бо дістала не лише польські землі, але й українські та білоруські. Та мадяри відірізано не тільки словацькі, українські, румунські та хорватські землі, але такі дещо із чисто мадярських. І тому вони нарікають та домагаються ревізії тріанонського договору. Польща не могла попірати ніякої "ревізії", бо анж зажадали би при ревізії і того, що вона сама загарбала. (Кінець буде).

МОНГОЛІЯ КОЛИСЬ І СЬОГОДНІ

Читаючи про події в Китаю, чуємо раз-у-раз про Монголію. Що це за край?

Аж до часів великої війни Монголія — який тоді і не снілося ділитися на дві самостійні держави — творила невідлучну частину китайської держави. А 75 літ тому ніякі європейські держави не лише не мали тут "нічого до говорення", а взагалі не могли знати Монголії та монголів, бо китайський уряд узагалі не дозволяв європейцям вступити на монгольську землю. Була це країна, відірізана від світу більше ніж Китаєм, що відірізана ще цілим Китаєм.

Одна лише Росія мала право — зрештою в означених ре-

ченнях, на основі трактату — висилати каравани із пограничної сибірської місцевості Кяхта до Пекіну.

Щойно в 1859 р. трактат, що його заключив китайський цар із західно-європейськими великими державами, давав змогу розмірно свободно подорожувати європейським купцям і взагалі європейцям по Монголії, поміж Пекіном і границею Сибіру. В 1863 р. російські каравани із крамом, закупленим на ярмарку в Нижнім Новгороді, дійшли вже поза Пекін до Тієн-Ціну (який тепер зайняли японці) над Жовтим морем. Вкінці в 1864 р. скінчили будувати телеграфічну лінію (тоді

говорили ще: "електричного телеграфу") через цілий західний Сибір аж до Кяхти, а звідси мала будова піти далі, до Пекіну.

Такі були історичні початки європейського закріплення в глибині Китаю, рівночасно з двома сторін: до китайських пристаней над Тихим океаном і Жовтим морем на сході та від границі із російським Сибіром на північних заході, від сторони Монголії.

Тоді то подорожі до Монголії були для європейців справжніми відкриттями невідомого світу. Все було цікаве, дивне, майже несамолюбне. Вже у "воротах" до цього нового світу — від сторони Китаю — у місті Калган, що лежить 200 миль від Пекіну, європейські подорожники із здивуванням стверджували, що це місто мало 200,000 населення, однак заселене типами зовсім невідомими: попри китайських купців і крамарів, із якими до-сі виключно мали до діла по дорозі з Пекіну, манджурів, монголів, що приходили до Калгану цілими таборами, з родинами та стадами худоби, а також торгівлі з російським Сибіром.

Був це великий міжнародний ярмарок, на якому торгівля відбувалася ще зовсім примітивно, себто вимінювали товари. На такий ярмарок зіздилися торговці на цілі тижні, а навіть місяці, тому невідомо було, скільки з тих 200 тисяч людей зарахувати до постійного населення, а скільки до чужого, хоч теж постійного, бо на місце одної відпливаючої хвилі припливала зароз друга.

Як патріархальне бую життя у тодішній Монголії, так теж до неї подорожували. Поволеньки, великими деревляними возами — у яких не було ні кусника заліза! — запрямиженими волами. Такий віз, щоб переїхати 600 миль, зрештою пустинно-пісковую і камінистою околицею пустині Гобі (яка ділить тепершню Внутрішню Монголію від Зовнішньої) — потребував сорок днів. Була це вже подорож виставною Монголією — з Калгану до міста Урга.

А вже дуже скоро подорож це верболожою караваною, як їхав англійський подорожник Мічі. Він обрехував, що кожний з його верблюдів на тій дорозі 700,000 разів підвів і опустив ногу. Не мав що іншого робити флегматичний англієць, бо їхали пустинею, де небагато було оглядати. За дня в тій пустині понад 40 ступнів гаряча, нічю мороз, що треба було накриватися всіми кошами, коли розтаборилися для відпочинку.

Те підснана, самособою, не змінилося і сьогодні — зате все інше змінилося зовсім. Патріархальність зникла з життя монголів. Подорожують, коли заїде потреба, вже не Монголією, а понад Монголією — літаками. Заборонено колись для чужинців Монголію втягнути тіж чужинці у війну.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

I. K., Шкаго, Ілл. — За оголошення збірок на цілі в краю не побираємо ніякої оплати. Можете пробувати вислати Пропам'ятну Книгу до читальні. Ми вже вислали такі книги до читальні і вони доходили. Добре, що перекоштуєте фотографії з українських магіфестаций. Це гарні пам'ятки.

A. M., Вестерл, P. Ай. — Це "картун", така мапа, на якій зазначено, як задумує Гітлер поширити Німеччину. Це злогоди. Газета припускає, що можливо "захоче" Німеччина мати впливи і в Україні. Дякуємо за надісланий картун, який є дуже цікавий.

Гітлер Крешняк.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(40)

Гурток підійшов до замку і зупинився просто воріт. З мурів не стріляли, бо той малий гурток був під знаком миру. Четвертий татарин вихопив з підвоя шаблю. Вона блиснула і голова Кіндиси покотилася по піску. З трупа татари стягли ремінний пояс, скочили на коні і почували далі. Один з них взяв з собою голову Кіндиси. За ними попустився чвалом цілий чамбул. Ганка мовчки зійшла з мурів. В її очах не показалася ані одна сльоза.

З башти дивилися за відходчачими татарами. Вони минули спадене містечко, увійшли в яр і цезли з очей. Праворуч обізналася похідна козацька сурма. На замку настигла радість. Татарин відійшов, і мабуть не буде мати смілости вернутися, бо замкові прийшла якась поміч.

По хвилі надіхали козаки. Попереду Хорошко. Тепер виявилось, чому татарин відступив. Іх звідуну принесли вістку, що їде більше козацького війська. Вони вже й так були знеохочені великими втратами. Оздоблені на Кіндису, котрий обіцяв їм, що

го за замком в лісі. До кімнати сотника увійшов Хорошко і промовив:

— Вибачайте, сотнику, що я так пізно. В наших сторожах нема постійного козацького гарнізону. Зразу я гадав, що попаду на Голопята з його козаками. Та чорт знає, куди він поїхав. Тих козаків, з котрими я раніше був тут у вас, я розіслав на всі сторони вишукувати і стягати товаристо. Тих, що зібрався першої днини, я зараз вислав до вас. Колиж, як я міркував собі, татари вже під замком і приступу до замку вже нема, треба було зібрати більшу силу, таку, якою можна би вдарити на татарів шаблями. Я ту силу зібрав та прийшов запізно.

— Ви не запізно прийшли, — сказав йому сотник. — Ви прийшли в саму пору і освободили нас, бо татари втекли перед вами. На відхіднім одній особі зробили велику прислугу. Ганку увільнили від її катів.

— Вони двом особам зробили прислугу, бо й мені! Я їм за це дуже вдячний. Тепер тішусь, що втекли, бо не потерпіли від моєї шаблі. За цю прислугу я тому паршивому бурзі писки вицілував би. Нинішня днина, то найщасливіша хвиля в моїм житті.

Коли над ямою, в яку спустилися Кіндиси, вже досипували могили, надійшла Ганка,

бо їй що лиш тепер хтось сказав, що її мужа ховають і де ховають. Стояла і дивилася на ту роботу. Коли встали в могилу наборзів візаній і збитий безкровний хрест, відійшли, полишаючи Ганку саму коло могили. Вона не плакала. Помолилася, шепнула "кінець", зітхнула і відступила, щоби вернутися назад до замку. Нараз стрілася. Кажучи: "це вже не потрібне", вихопила ніж зза пояса. Вбила його в могилу і відійшла.

Хорошко крутився по першій подвір'ю, бо хотів зійти з Ганкою. Вона надійшла. Поздоровив її. Глянула на нього тусклыми очима і сказала: — Скінчилося! Добре, що моя рука чиста... Чи пригадуєте собі, що ви обіцяли мені? Приставте мене до батька?

— Куди схочете! — Знав, що з нею тепер годі балакати і що ліпше буде, як її душа відлітне, отямиться. Взяв її за руку і повів до хати. Там лишив її з Настєю. Відходячи, сказав:

— Про вашу подорож до батька побалакаємо завтра. Хорошко з своїми козаками розтаборився в куті між замковим муром і ставом. Вільний бік табору заставив возами з замку і наборзів нарубаним частоколом. Обережність була кончею, бо тата-

ри таки могли би вернутися. Сотник приїхав до Зубри на те, щоби його пізнати. Вже пізнав його добре і під зиму не було чого довше сидіти тут. Як би перенісся сюди, то хіба аж з весною. Та так без нікого замку годі було лишити. Ще які опришки загніздилися би в ньому.

Добре було би посадити тут когось такого, що вже знає замок і околицю, — сказав сотник. Як би вдова Ганка... не баба!

— Або як би та баба не була вдовою! — додав Солом'як.

— Бог так дав, що баба мусить весь свій вік лишитися бабою, та не мусить лишитися вдовою, — промовив Хорошко, що увійшов перед хвилею і чув кінець розмови.

Всі здивовані глянули на нього. Вони знали, що він колись любив Ганку. Знали, що й вона його любила. Сотникова нахилилася до його уха і шепнула:

— Ви так скоро вже по слові? — А деж би! — відповів Хорошко. — Так зараз по похороні мужа, хоч би й так зневажливого. Та гадаю, як буря в її грудях потахне, то вона піде за мною. Так, чи сь, як схочете дати мені через зиму опіку над замком, то я дуже радо прийму цей обов'язок.

— Кіндрате! — крикнула сотникова до мужа. — Хорошко готов через зиму заопікуватися замком. Що ти на те?

— Що я на те? Хіба те, що можемо спокійно відіхати звідси.

На другу днину Хорошко пішов до Ганки. Сиділа на каналі з полотенцем на колінах, з голкою в руці. Це було з привички, бо не шила. Коли Хорошко поздоровив її, лиш кинула головою. Сів коло неї і спитав:

— Як вам тепер? Вже легше?

— Його поховали без голів, — промовила. Голову взяли татари. Не можна би ту голову викупити? Лихий був то чоловік. Та без голови лежати...

— Не тяжко буде викупити голову і поховати з тілом.

— Хтож це зробить, як ви відійдете звідси і я відіду до батьків?

— Я звідси не відіду. Сотник лишає мене тут опікуном замку.

— А хтож мене відведе до батька? Ви обіцяли...

(Кінець буде).

— Ну добре, Петрусь, та чому ти конче хочеш, щоб я погнав того песика?

— Бо хочу знати, чи він не кусає.

виглядає цей свп, а як цей одні.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Коли чужинець одружився з американською громадянкою, чи він утратить своє власне громадянство через таке одруження?

Відповідь: Відповідно до законів більшості держав, громадянство жінки йде по чоловікові, однак, здається, нема такої держави на світі, де громадянство чоловіка йшло по жінці. По недавньому прийнятій законі конгресом Злучених Держав чоловік американської громадянки має певні натуралізаційні привілеї під час набуття американського громадянства, але закони не приписують, що через таке одруження він стає американським громадянином автоматично, ані не втрачає свого попереднього чи оригінального громадянства.

Питання: Я прибув до Злучених Держав з Канади на шість місячний гостинний побут та бажав би тут залишатися на стадо. Чи це допоможе мені, коли предложу іміграційним властям докази, що маю стадо і добре платну посаду?

Відповідь: Чужинець, прибувши з візитою, не вважається імігрантом і тому не може змінювати свого стану, однак з винятком, коли виїде поза границі Злучених Держав перед реченням тимчасового побуту і повернеться з правильною візою. Щобільше, хвилюючі імігрантів допускають на умови, що вони не будуть тут працювати. Предложені докази праці не допоможуть, а навпаки, пошкодять, бо скажуть Вам негайно опустити Злучені Держави, а саме через порушення іміграційних законів.

Питання: Я набув американське громадянство 1910 року, а оженився кілька літ пізніше. Чи імя моєї жінки повинно знаходитися на моїм сертифікаті громадянства?

Відповідь: Тепер уже неможливо змінити чи поправити посвідку громадянства так, щоб імя Вашої жінки було вмінене, бо Ви натуралізувались перед одруженням. Позатим це цілком непотрібне. Посвідка Вашого шлюбу, а також натуралізації це вистарчальні докази її американського громадянства.

Питання: Я ще не постарався про американське громадянство, але маю охоту спровести сюди свою родину з Європи. Мені сказали, що мушу предложити докази мого легального приїзду до Злучених Держав. Як це можна зробити?

Відповідь: Вишліть апликацію на перевірку Вашого о-

станнього приїзду до Іміграційного і Натуралізаційного Бюро на формулярі число 575, котрий можна дістати у кожній іміграційній бюрі. На тій апликації треба подати точну дату свого приїзду, назву корабля, своє імя і назвище, на котрі приїхали, та інші інформації. Зашиліть апликацію до іміграційного комісара у тій пристані, до котрої Ви приїхали в Америку.

Питання: Перебуваю в Злучених Державах від 1914 року. Найдовше я жив у Пінсбургу, а перед двома місяцями переїхав до Філадельфії. Три роки тому я вибрав перші громадянські папери. Чи можу подаватися на другі папери у Філадельфії? Чи мої свідки мусять приїздити з Пінсбурга зизнати про мене у Філадельфії?

Відповідь: Ви зможете внести петицію на одержання

громадянства за чотири місяці, бо закони вимагають, що апликант мусять мешкати не менше п'ять років у краї, а не менше шість місяців у тім повіті, де подає апликацію. Свідки не потребують приїздити до Філадельфії; вони будуть зизнавати у Пінсбургу.

Питання: Чи це правда, що недавно обдешено іміграційні обмеження так, що імігрантські квоти знову вповнюються?

Відповідь: В тих поголовках, які кружляють між людьми чужинського роду про обдешення іміграційних обмежень, нема ні крихітки правди. Американські консули роблять усе, що можливе, для допущення жінок і малолітніх дітей до їх мужів і батьків у Злучених Державах. Від інших апликантів вимагають доказів, що мають достаточні засоби на самовіддержання рік або довше, або мають близьких

квотних у Злучених Державах, котрі могли б хотіли їх удержувати. Найновіша статистика наглядно вказує, що іміграційні обмеження виконуються дуже строго. Підчас урядового року, по день 30. червня 1937, приїхали тільки 50,244 чужинці. Це число є менше як одна третина дозволеної законом річної квоти.

ФЛІС.

Кардинал Рец сказав раз до Менажа:

— Навчіть мене розумітися трохи на поезіях, щоб я зміг оцінити, що це за поезія, які мені приносять.

— Еміненце — відповів Менаж — ваш час дорогий, не знайдете часу, щоб цього навчитися. Та коли за кожним разом, коли вам будуть відчитувати свої поезії, скажете, що вони нічого неварті, то назагал буде це справедлива оцінка.

ПРО ЛІКАРІВ І НЕДУГИ.

У наших часах лікарі не носять уже зверхніх відзнак свого фаху. А за часів наших пращів лікарі, щоб відрізнитися від звичайних смертників, носили зо собою тростинові палиці із золотим галкою — відгомін давніших часів, коли то лікар у продрівленій галці мав лічничі зілля, а запах їх мав його охороняти від міязм недуг, а якими стрічався. Поза Америки й Європою не раз ще медицина це дуже забобонна. Торкається це головню китайців — тож не дивота, що на китайських гробницях поруч назвища небіжчика поміщують часто назвище його лікаря, який вислав його на той світ. В нинішній Японії і лікарі стоять на висоті цивілізації. Та не від так дуже давніх часів. Коли в 1894 році занедужала тяжко тея цісаря Муцугіто (який помер

1912 р.) — візвали до неї не менше як 423 лікарів (туземців). Вони після наради ствердили, що причиною недуги тея є введення в Японію зазілля.

Недуги, які винищують людський рід, підлягають часом праву періодичності. Чума, що в середньовічних часах шаділа так страшно, перестала де-святкувати європейські народи. В рр. 1347—1348 вимерла на чуму одна четвертина всього тодішнього європейського населення. Остала вона по собі дивну спадщину: люди, що приходили на світ після пошесті, мали потім лише 22—24 зуби. На Сході цю страшну пошесть по нинішній день розносять шурі — і вона забиває численні жертви. На початку 19. століття вмерло на чуму у самім Тунісі (північна Африка) 130 тисяч людей. У Гонконгу (Китай), колонії, яку адмініструють зразково англичці, вмирає річно яких 1,200 людей на чуму. Взагалі коліскою тієї пошесті — як усіх інших лощесних недуг — здається, є Азія. В Європі трапляється чума лише дуже, дуже рідко, головню в портових містах, до яких причаляють заморські кораблі. Та кож віспа, колісь страшна недуга, не грозить уже нам сьогодні. Найкращим доказом, що добре є шепитися для охорони, є факт, що підчас французько-прусської війни в 1870/71 р. із шеплених німецьких воєв померло всього на віспу 260, а з нешеплених французів 23,000.

Назву "туберкульоза" (сухоту), яка до сьогодні ще страшно винищує людство, створили шойно в 1837 р. Цікаве, що чорна раса — нігри — має забезпечені перед сухотами, бодей сухотами легенів.

Хірургія рятує нині тисячі людей перед наслідками западення сліпої кишки. Донедавна була це недуга майже невиліковальна. А всеж у рр. 1903—1907 померло на запалення сліпої кишки (згідно із вказаними статистиками) більше людей, ніж на якунебудь іншу недугу. Ще рідше вдається врятувати хорого на пістряка. Причина пістряка до нині невідома точно, а річно вмирає на цю недугу яких 50,000 людей. Та держави і славі лікарі пристосовують гігієну, уліпшують знання, немилосердно нищать тих ворогів людства. Ще сьогодні є в Італії яких 90,000 квадрат. миль малярничих просторів, себто одна третина асїє держави. Завдяки Мусолініві висушують малярничі болотності землі й освоюють на них візрцєві новочасні міста. Крім того хініна це найліпше лікарство проти маля-

ри. Вистане згадати, що меш-

канці сімох громад на венецькому побережжі зуживають річно 66,000 фунтів хініни. Людський геній не зложить зброї, поки не впорається з пошестями.

Коли не треба пити вина. Славний італійський композитор Росіні був великим смакуном і знавцем вин. Раз запросив Росіні на обід один із його авеліччанин. Стіл заставлений був найліпшими стравами та добірними винами. Як подали рибу, Росіні сказав:

— До риби смакує лише добре біле вино. Подайте мені, будь ласка, це знамените капрійське.

Як подали печеню, сказав: — Печеню треба підняти добрим бургундом.

При салаті зажадав реньско-го, при тісточках терпкого угорського. Інших вин зажадав при сирах, овочах і солодо-пшав.

Нараз один із священиків спитався Росіні:

— Маєстро, а з чим не треба пити вина?

— З водою, приятелю, — відповів без надуми композитор.

„Залюблені“.

Знаєш, це була найстрашніша хвилина в моєму житті, я хотів вже застрїлитися, та не мала досить грошей, щоб собі купити револьвера.

— Моя дороженька кітчока, таж колиб ти мені одно словечко була сказала, я бун би дав тобі гроші...

Попування Осіо

ПОШУКУЮ Гаврила Схавронка у важній справі. Хтоб про нього знав, або він сам, нехай напише до: John Kurke, 4225 Augusta Blvd., Chicago, Ill.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 363 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-Йорку і ОКОЛИЦАХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Унтергейкер заряджує погребамі по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8088

1938 ПРИЙШЛИ ЗО СТАРОГО КРАЮ 1938
КАЛЕНДАРІ НА РІК

ЗОЛОТИЙ КОЛОС

Багатий історичним і географічним матеріалом.
Багатий порадами про здоров'я й виховання дітей.

Багатий ілюстраціями фотографійми й рисунками С. Козака.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР
АЛЬМАНАХ
ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ

Як попередніх років, так і цей останній календар повний історичних споминів з вільної боротьби та статей про військові справи.

ЦІНА 60 ЦЕНТІВ.

КАЛЕНДАР
БАТЬКІВЩИНА

Спеціально присвячений націоналістичному рухові та розвоєві збройної сили українського народу.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.

Виріжте оголошення того календаря, чи тих календарів, що хочете мати, й пришліть належитість на адресу: "SVOBODA," 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J. (ЗАМОВЛЕННЯ НА С.О.Д. НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ.)

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(94)

Зі всіх членів гурта тільки Сборова не міг спати. Він обертався на всі боки і кожний голос, що доходив до нього з таємничих нетрів, наповняв його великим жахом. Та може більше ніж страх перед звірами дошкулювала йому нечиста совість. В одній хвилі, коли він вдихався в нетри, перед його очима явився виразний образ його жінки.

Він затулював рукою очі і тер їх з цілої сили, щоб відігнати привид. Та це мало помагало. Шойно сонце розвіяло всі нічні привиди, а навіть Сборов себе в душі картав, що дався лякати таким нісенітницям. Він оглядався довкруги і його зір спинився на сплячій Джейн. Він вдихався в неї хвилину і дивувався, чому вона, така гарна дівчина, відтнула його в коханні.

„А, це мусів бути Бравн“, подумав він у серці. Він належав до тих багатьох чоловіків, що ніколи не могли припустити, щоб якась жінка відтнула їх задля них самих. Вони все мусили собі витолковувати, що це хтось інший їх відмовив. У його серці наново пробудилась лють до Бравна. Позираючи далі, він побачив також Бравна, що спав на мураві.

Миттю йому блиска гадка до голови: „Ах, як то було добре, якби Бравн сконав! На нього легко тоді можна було звалити вину за смерть жінки, а крім того він не стояв би йому на перешкоді в його залицяннях до Джейн“. Мов для спокуси, недалеко нього лежала фатальна сокира. Він схопив її скоро і почав закрадатися до сплячого Бравна.